

НЕМА ТАКОЇ ПОДІЇ В ЖИТТІ ПРО ЯКУ НЕ МОЖНА Б РОЗКАЗАТИ ШКАВО І ПОПУЛЯРНО.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

В РОБІТНИЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ ВІДБИВАЄТЬСЯ ЖИТТЯ І БОРЬБА ПРАЦЮЮЧОЇ КЛАСИ.

ЧОРНОГОРА ГОВОРІТЬ.

(Уривки з оповідання Козориса.)

СТАРИНА.

Старий Лєсо балакає з жінкою:

— Не знаєш, стара, верє нашій Парасці гаразд буде. Якось він мені не дуже вдався. Хто його знає.

— Та чого хочеш, Лєсо? Відразу вітом не стане, ані седа не закупить. Поживемо, побачимо. Зрештою, верє не гадівський син. Хлопчище, що лиш дивися... А дядя багач тир... Там царинюк, там маржини, там подонина, — і не зрачуєш всього.

— Ет, Варва... Це я сам знаю. Мені не за маєтком...

— А за чим?

— За чим?.. Аби був годний та чемний. Маєток набудеться і збуде, а як годний гадза, то за сто царинюк. Якось мені так жалі Параски, так мені банно за нею, як коли б поклав її в деревині.

— Ти все такий... Тобі діє життя банно. Десь інші люди по цілому тижневі тишаються і гуляють, як звичають донку, а він заводить.

— Тобі стара, ще вітха в голіві. — Півзати, що ти цдоого насиня. Цілий вік прогуляла, і це тобі мало. Не дивуюся твоім словам, тобі твої дитина все була байдуже.

— Диви який!.. Що, маєток твої прогуляла, може не газдиня?

— Газдиня, але не твоєю голівною і не твоім пантруванню. Бачиш, ці покоренні пальці. Це вони все надбали. Ой, грабні вони до роботи буди. Працювали та й тебе вчили, бо пуста вдалася ти мені, як той вітер, до смереками крутить.

— Не прогуляла маєтку, бо був би руки ослутив, але пропіла з любасами немало.

— Гай гай. Нехай тобі бог не пише цього всею в свою книжку, бо тяжко прийшло би покутувати на тому світі.

— Ану ще, егомостіку мій вчений.

— Десь твимує, як баба дівкою була. Може запам'ятав що, га... Ану ще на грейшр, старигане... Та то кожної божої динни, як не стане на казанні, як той піп, та й каже та й каже, як з книжки вичтує.

— Знаєш, Лєсо, тебе повинен був дивля на пона вчиня, а я за тобою і мостею була -б, та й гуцули були-б руки цілували.

— Не варта ти, аби ти других чемних людей у руку цілувала, а не тебе.

— Хіба нехай би тебе коршмар у руку цілував, бо твоєю працею бахурів годує. О, удався тобі бачу зятьюк. Здається, що ви обоє однакої натури. Так був упився на веселлі, що нехай його... Та ти також не менше... Однікі обоє, однакі. Коли б була молодшою, то ще може лягала б з ним на одну піч.

— Але ж і виспівував. Я вже посивів, але таких не чув. Не знаю, у якій школі вивчився такий. Дивуюся, що смата розробила тієї хати.

— Але ж пусте, Лєсо, говориш. Як могла смата вдарити, як ту в хаті такий праведний божий казання говорить.

— Жінко, кажу тобі, студирота, бо...

— А нехай тебе шляк трафить, діду паскудний... Тріснула дверми й поплелася плаєм.

ЛЕСЬО І СВ. МИКОЛА.

Лєсо покладав всю надію на св. Миколу. Почував себе перед ним дуже винуватим, то му горів до його особливою набожністю.

— Це було так: Десь перед десяти роками Лєсо був на ярмарку в Косові. В той час невесело жилося йому. Лєсика, гарча гуцуцька, ганяла з любасами плями та полонинами та висиджувала по коршмаках, а йому приходилося самому підлизувати господарства.

— В тяжкій хвилі зробив обіцянку купити до хаги образ св. Миколи.

— Міркував, що св. Микола добрийш ренуцький дідок, не зможе бути байдужим на його горе.

— Як в Косові на ярмарку побачив розширан під стіною образ, що кольоровим парканом заступили якусь облупану хатину, Лєсо з набожністю підійшов до гуртка гуцулів, що зглядалися на святи тварі.

— Між безліччю святих різного віку і статі, серед різних спокус у вигляді страшних зміїв та чортів, побачив сибського дідка з рожевим глиняним обличчям, з блискучою шапкою на голові, що добриче посміхався до гуцулів, як коли б просився:

МАТИ

— А купити мене... Цей образ дуже вподобався Лєсові. Але велике було його обурення, коли побачив, що в сусідстві з правого боку гола Єва пухким білим задом обернулася до старенького, немов би кпила і нарочно дражнила його святість гарячим молодим тілом.

— Єва виглядала в увяї Лєса звичайною гуцульською любаскою, як його Варвара, коли була ще молодшою. Він дуже розсердився на образника за таке сусідство, підійшов до його рішуче, поторгнувшись, заплавав гроші, забрав образ і спас святого Миколу від наруги.

— Був певний, що святий Микола ніколи не забуде йому його доброго вчинку і це збільшувало його надії на допомогу. Щоб ще більше йому догодити, купив червону раму, казав встановити в неї святий, тільки щка не купив, бо не вистарчило грошей.

— Вертав додому возом. Тримав одною рукою поводи, а другою образ, бо боявся, щоб на возі не пошкодився.

— Гуцули, вертаючи з ярмарку, вступали по дорозі до коршми, щоб квартиру розвеселити душу, тільки один Лєсо обминав коршму, аби не було образи святому від цього поганого місця.

— Коли з'їжджав з Буківці, не міг вдержати одною рукою коня і прийшовся покласти образ на воза.

— Як з'їхав, взяв знову образ в руку і мало під землею не провалився.

— Побачив, що рама з одного боку була витерта до дошки, а на губі святого з правого боку була витерта біла пляма, від якої обличчя змінило вигляд і здавалося, немов то святий шкритися Лєсові.

— Лєсо вважав цей випадок за поганий знак і винував себе, що не встеріг святого та що довів його до такого калітва.

— Як привіз образ до дому, не знав, де його примістити і як до його молитися, і близько цілував руку святого, аби його не карала.

— Бо гуцула кожний карає і втер; і грим, і злива, і пошесть і вовки, і медведь, і бог і святи, бо всі вони дужчі і можуть робити з ним, що хочуть.

— І скільки Лєсо не годив і не молився, був переконаний, що все це замало, бо він дуже провинувся і що це йому даром не пройде.

— В скрутих хвилинах, в неді-

лю, чи свято приліплював до рами тонку воскову свичку, свитив перед самим нобом святому, а від кидоти свички чорніла сива борода, чорніла пляма на губі, чорніло шле глянцева не обличчя, а Лєсо вважав це як зовсім природне, бо всі ми старіємося, маріємо з роками, тому й з святим не могло бути інакше.

— І червона рама теж чорніла, покривалась все більше каплями розтопленого воку, мов прищами. І ці прищі, яких ніхто ніколи не стирив, були визначним доказом довгостроковості Лєсові набожності.

— А тепер, як Лєсика тріснула дверми і поплелася кудись, Лєсо звернувся до св. Миколи, як до старого знайомого старшого гадза в хаті й став тисячпід раз викладати йому свою журу.

— Ба, верє бачиш, святийкий отченку, вже знову пігналася як сука. Бродить як то-та осіня ніч, що кінця її нема. Та і вже чир не журюся. Колись, бувало, журився, вадився, а тепер уже в старих кістках погасла ватра, та й не банно мені за її дурнинами.

— Що, святийкий? — Буду і сокотити?..

— Та нехай її сокотять-ті, що ласі на її паськудне стерво.

— А мені цього вже не гя.

— Знаєш, отченку Миколо, нема паськуднішого созворіння, як тота челядина. За едвобну хустку й за запаску залише душу шизинкови.

— Ти цього, дидичку наш, не

знаєш, бо не мав з ними жадного інтересу.

— Сидиш собі у небесному газдстві, прохощуєш по ясных, небесних полонинах і дивися на грішних, а тут таке твориться, що страх.

— Відай конєць світа надходить.

— Святий Миколо, дидичку наше пекло і терпіння і мовчиш. Знаю, що ти годний та й добрий гадчик та й прошу тебе докотити мене і мою дитину від лихого годнишчя.

— Бо ти є наш небесний гадчик, а ми твої віви та й маєш іпас підлизувати перед усяким лихом.

— А як тобі що потрібно від мене, то скажи, кивни тільки парцєм.

— Я тобі все, всю маржинку, все тобі, отченку. Хочу тобі дуже вгодити, бо знаєш, скільки я накарався з тою челядиною.

— Вона враз лизала. А я був дитиня за маму і за дидю.

— Що було робити?

— Я раз присягав жінці і другий мені не гя. Або гадаєш, святийкий, що так грабу було мені видавати Параску.

— Де там?.. І мама віддала. Мене мама женила та й добре мені, а її мама віддала та й.

— Нехай господь боронить да й заступить своєю ласкою небесною.

— Гай, гай, святийкий, май мене в своїй гадці і мою дитину. Стояв з складеними руками прибитий, роздавлений мов

червк, і готовий був валитися в поросі перед обличчям старшого, закопченого дідка.

— А св. Микола дивився на його через припоронені очі байдуже й туманно, як обчидіранок на втомлену землю.

— Лєт, вітре, над землею, Сповісти далеким друзів, Яке в нас добч...

— Веселіся врякий пане, Що чужу країну горем Поневолюбав понав.

— Вине сонце сльози наші, Провідце чорний ворон І тобі печаль.

— Ю. Дорошенко.

ПОНАД ЗБРУЧЕМ

Як ми вранці та з росого Простували в поле жати — А назустріч врякий пан.

— Криє тони куривою, Щоб ланів нам не впізнати, Не знайти свій шлях.

— Ми прийшли до шів пахучих, В руках полтиний пересела Та гаровані серпи.

— А вже ворот понад Збручем Заддаєть нам накреслив У яру хрести.

— За те слово рубишове Від лихого пошулку Впав на землю повноцвіт.

— Залишишєр геред поля: Погос серп, червоня людка І недожатиий сніп.

— Як несли його межею — Зашуміло жито в тузі, Наче в бурю сам Дішро.

ДО ПЕРЕМОГИ.

— Ми підведем побідно руки І крикнем голосом мічним: Наверх життя піднеси муки всіх їх, хто був рабом німим!

— Побіди тяжко нам дістались Не мало сил ми віддали, Щоб пуга наш розірвалися І ми — новим шляхом пішли.

— Ми йшли і радо скрізь вітали життя шасливе і ноне. Ми спокую вєсь час не знали, бо близьє сердце в нас живе...

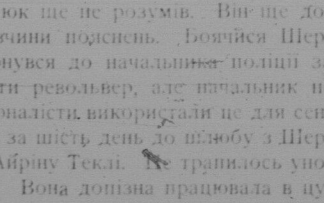
— В борні і праці ми зміцніли. Перез очима шлях ясний. І сльози б знов нас не дурили, всім відповіли: рішучий бій!

— Висока хвиля ще луєте й кве погрози нових бід... Дарма! Замири зал зруйнує огонь, яким палає Схід!

ГОВАРИШІ! ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА "УКР. РОБ. ВІСТІ"

КУПУЙТЕ КНИЖКИ ДЕШЕВОЇ БІБЛІОТЕКИ

Робітничо-Фармерська Книгарня у Вінніпегу дістала знову в обмеженій кількості дуже цінний твір Івана Франка дешевого видання "Борислав Сміється".

Тут подаємо окладинку дуже цікавої книжки: "БОРИСЛАВ СМІЄТЬСЯ" яку написав ІВАН ФРАНКО з життя і боротьби бориславських робітників. Є це одна з найкращих книжок з життя галицького робітництва, що читається з великим захопленням.

Звичайна ціна цієї книжки: в оправі \$2.00, а брошурована \$1.50. В Робітничо-Фармерській Книгарні ви дістанете її за 50 ЦЕНТИВ.

Пишіть за нею таки зараз, бо отримано її лише обмежену кількість. Замовлення, разом з належністю, засилайте таки зараз до:

WORKERS AND FARMERS BOOK STORE
600 SELKIRK AVENUE — WINNIPEG, MAN.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВІДАЙТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" — одиниий український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$1.00 на рік, \$2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — одиниий дієсно фармерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦЯ" — одиниий журнал в українській мові для працюючого жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"СВІТ МОЛОДІ" — одиниий журнал в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повний часопис і журнали посилайте або на ім'я кожного часопису окрема, або на ім'я й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd.
Cor. Pritchard & McGregor St., Winnipeg, Man.

ЗБІРКА ОПОВІДАнь ДЖЕКА ЛОНДОНА

ВОРОГ УСЬОМУ СВІТОВІ.

(Продовження)

Потім це одну біду накликали на него газети. Він мовчав п'ять років після виходу книги, а мовчати самотній людині дуже тяжко. Хто не співчуватиме жалювій самотності Еміля Глока в цьому велелюдному університеті! Він не мав друзів і ні відкого не мав співчуття до себе. Єдиною вітхою були йому книжки, отже, він читав і студював дуже багато. Але 1927 року він прийняв запрошення виступити в "Товаристві Людських Інтересів" в Емервілі. Він не покладався на свою красномовність, і коли ми пишемо ці рядки, перед нами лежить копія його наукових записів. Це була поміркована, наукова і, треба додати, консервативна прєдця. Але в одному місці (я прочитую з нього) він написав так: "Індустриальна й соціальна революція намічається в сусідстві". Метгний репортер схочив слово "революція", виділив його з тексту і, перекутивши його слова, амадував Еміля Глока, як анархіста. І вранішло по телеграфу "Професор Глок анархіст" і про нього надрукували у всіх часописах країни.

Спершу він намагався заперечувати газетні напади, але тепер він мовчав. Зневіра вже розділа його душу.

— Він відкрив свою гальвано-паястичну майстерню ранньої весни 1928 року, і цього-ж таки року нещасливо закохався в Айрну Теклі. Безумовно, кохання такої незвичайної людини, як Еміля Глока, теж було незвичайне. Треба додати, що цей самітний, похмурий геній нічогісьню не знав про жінок. Напиви багач загоп'ляди його істоту, але він був недосвідчений — не знав усіх умовних форм їхнього виявлення. Через свою надмірну соромдливність він залинявся дуже незвичайно. Айрна Теклі була гарна дівчина, але обмежена й легковажна. Вона працювала в цукерні, що була проти майстерні Глокової. Він заходив туди вилити лимонаду чи содової води до м'розивоа, а також щоб подивитися на неї. Дівчина, немов не помічала його й тільки гузувала. Вона говорила, що він "чудний", називала його диваком і показувала, як він сидів і дивився на неї крізь окуляри, червонючі й няквіючі, коли вона поглядала на нього, і як він частенько виходив із цукерні страшенно збентежений.

— Глок робив їй найдивовижніші подарунки: срібний чайний сервіз, перстень з діамантом, футро, оперовий бюнок, велику "Історію світу" в кількох томах, мотоцикл, пісріблений у його майстерні. Та ось з'явився коханець дівчини, дуже розсердився і примусив її повернути Глокові вєсь його дивний асортимент подарунків. Це був Вільям Шербурн, здоровенний, тупоголовий чоловік з великими шелепами; вийшовши з робітників, він став успіш-

газової машини, узяв на цей винахід патєнта і забатуват.

— Він відкрив свою гальвано-паястичну майстерню ранньої весни 1928 року, і цього-ж таки року нещасливо закохався в Айрну Теклі. Безумовно, кохання такої незвичайної людини, як Еміля Глока, теж було незвичайне. Треба додати, що цей самітний, похмурий геній нічогісьню не знав про жінок. Напиви багач загоп'ляди його істоту, але він був недосвідчений — не знав усіх умовних форм їхнього виявлення. Через свою надмірну соромдливність він залинявся дуже незвичайно. Айрна Теклі була гарна дівчина, але обмежена й легковажна. Вона працювала в цукерні, що була проти майстерні Глокової. Він заходив туди вилити лимонаду чи содової води до м'розивоа, а також щоб подивитися на неї. Дівчина, немов не помічала його й тільки гузувала. Вона говорила, що він "чудний", називала його диваком і показувала, як він сидів і дивився на неї крізь окуляри, червонючі й няквіючі, коли вона поглядала на нього, і як він частенько виходив із цукерні страшенно збентежений.

— Глок робив їй найдивовижніші подарунки: срібний чайний сервіз, перстень з діамантом, футро, оперовий бюнок, велику "Історію світу" в кількох томах, мотоцикл, пісріблений у його майстерні. Та ось з'явився коханець дівчини, дуже розсердився і примусив її повернути Глокові вєсь його дивний асортимент подарунків. Це був Вільям Шербурн, здоровенний, тупоголовий чоловік з великими шелепами; вийшовши з робітників, він став успіш-

ним підрядником. Глок не розумів. Він намагався виснажити і пробував поговорити з дитчиною, коли вона ввечері йшла з роботи додому. Вона пожалалась Шербурну, і одної ночі він побив Глока. Побив його страшенно, бо в книгах Червоного Хреста записано, що Глока привезли тієї ночі й залишили в шпиталі на шість тиждєв.

— Та Еміль Глок ще не розумів. Він ще домагався від дівчини пошисень. Боячись Шербурна, він звернувся до начальника поліції за дозволом пошити револьвер, але начальник не дозволив, а журналісти використали це для сенсації. І от тоді за шість дєв до шлюбу з Шербурном убито Айрну Теклі. Це трапилося уночі проти недєлі. Вона допана працювала в цукерні і вийшла звідти об одинадцяті годинах з тиждєвим заробітком у гаманці. Проїхавши трамваєм вулицю Сан Набло до Трицять Четвертої вулиці, вона зєсла й мала пройти додому ще три квартали. Тоді її востанє бачили живою. Другого ранку її знайдено задушену на пустирі.

— Еміля Глока негайно заарештовано. Ніщо не могло його врятувати. Його обвинувачено не за сиряджкими доказами, а за виказами, підтасованими овлендєською поліцією. Можна з певністю сказати, що більшість виказів сфабриковано. Свідчення капітана Шгена було чистієнька брєхня, бо потім виявилось, що він тієї ночі не тільки не був біля пустиря, де трапилося душогубство, а навіть перебував за містом у Сан Леандро.

(Далі буде.)

Газети. Він мовчав п'ять років після виходу книги, а мовчати самотній людині дуже тяжко. Хто не співчуватиме жалювій самотності Еміля Глока в цьому велелюдному університеті! Він не мав друзів і ні відкого не мав співчуття до себе. Єдиною вітхою були йому книжки, отже, він читав і студював дуже багато. Але 1927 року він прийняв запрошення виступити в "Товаристві Людських Інтересів" в Емервілі. Він не покладався на свою красномовність, і коли ми пишемо ці рядки, перед нами лежить копія його наукових записів. Це була поміркована, наукова і, треба додати, консервативна прєдця. Але в одному місці (я прочитую з нього) він написав так: "Індустриальна й соціальна революція намічається в сусідстві". Метгний репортер схочив слово "революція", виділив його з тексту і, перекутивши його слова, амадував Еміля Глока, як анархіста. І вранішло по телеграфу "Професор Глок анархіст" і про нього надрукували у всіх часописах країни.